

ИНТЕГРИРОВАННОЙ УРОК

Төрөөбүт литература уонна технология.

Жендринская Т.Р.
Куду оскуола- саадын
алын сүһүөх учуутала

УРУОК БЫЛААНА
(Төрөөбүт литература уонна технология)

Күнө-дьыла: _____

Учуутал: Жендринская Туйаара Романовна

Уруок: Төрөөбүт литература уонна технология

Кылаас: 3

Тиэмэ: Н. Якутскай “Дьукаахтыылар”, остуоруйата.

Уруок сыала-соруга: Остуоруйа ис хоһоонунан “Доҕордоһуу кодексын” таһаарыы.

Учуутал сыала -соруга	1.
Дьарык тиибэ	Санганы арийыы.
Үөрэх сатабылларын сайыннарыы түмүгэ	УУД: Кини быһыытынан сайдыыга: <ul style="list-style-type: none">- Хас биирдии герой майгытын быһаарыы. Кини куһаҕан өрүттэрин көннөрөр үлэни ытыгы;- Саха сиригэр кыстыыр көтөрдөрү уонна кыыллары билии;- Айар дьоҕуру сайыннарыы, доҕордоһуунан киэн туттар сатабылга тийии. Билэр-көрөр сатабыла, санганы билиитэ, чинчийэр дьоҕура: <ul style="list-style-type: none">- Доҕордоһуу дьонно-сэргэбэ туһатын өйдөөһүн;- Туруоруммут сыалы толорорго былааннаныы, ситиһии. Бэйэни салайынар, дьаһанар сатабыла: <ul style="list-style-type: none">- Уус-уран аымньыны ырыта үөрэнии;- Дорҕоонноохтук ааҕар дьоҕуру сайыннарыы;- Чинчийии уонна чинчийии түмүгүн сөптөөхтүк быһаарыы. Бодоруһар, бииргэ үлэлиир сатабыла: <ul style="list-style-type: none">- Бөлөххө үлэлиир дьоҕуру сайыннарыы;- Оруолларынан ооньуур сатабылы ингэринии.
Атын биридмиэттэри	

кытта сибээһэ	- Технология уроуга.		
Уруок тэрилэ	: <ul style="list-style-type: none"> - Интерактивной дуоска (ИД) - “Кутуйах”, “Чооруос” мааскаларын онорор тэрил: картон, харандаас, кыптыый, клей, өннөөх харандаас, быа. 		
Уруок түһүмэхтэрэ	Учуутал дьарыга (соруудахтар, ыйытылар)	УУД	Бириэмэ, мүнүүтэ
Тэрээһин чаас, эбэрдэлэһии, билсиһии.	Үтүө күнүнэн күндү оҕолор, ыалдьыттар!	Оҕолор дорооболоһоллор.	1 мүн.
Уруокка киири. . (1-СД – Н. Якутскай хаартыската).	Н. Г.Золотарев-Якутскай олобун билиһиннэри.	Атын киһи санатын болҕойон истии.	2 мүн.
2- СД – таабырын КУТУЙАХ уонна ЧООРУОС ойуулар – тема арыллар	Дьээрэ, оҕолоор, таабырынна таайааххайын эрэ. Кэрэ ырыалаах, кыра? Кыбыһыннар даҕаны уоран аһыыр?	Оҕо толкуйдуур дьобурун сайыннарыы. (кутуйах) (чыычаах)	1 мүн.
Бөлөбүнэн остуоруйаны ааҕы, ааҕы быраабылатын санатыһы.	– Оҕолор, эһиги бары биир дойдулааххыт олобун, айымньыларын билэргитин көрдөрдүгүт. Билигин кини оҕолорго анаабыт “Дьукаахтар” остуоруйатын доргуччу ааҕахпыт. Мин бөлөхпөр барыта уолаттар, кинилэр билэллэрин	Доргуччу, болҕомтолоохтук ааҕы. Оҕо ааҕарын өйдөөн истии. Бэйэ – бэйэни истиһэ үөрэни, убаастааһын. Дьоруойдары быһаары. Айымньы дьоруойун санатынан уонна быһыытынан характеристикалыыр. Остуоруйаны тылынан ойуулуур.	10 мүн.

	<p>курдук күүстээх, тулуурдаах буолалларын ааһан, үрдүк культуралаах буолуохтара диэн эрэнэбит. Онон аабыны сабалыыр чииһи кыргыттар хамаандаларыгар биэрэри утарыахтара суоҕа дии саныбын.</p> <p>Оннук дуо, уолаттар?</p> <p>(”Чооруостар” ааҕан сабалыыллар, онтон иккис чааһын “Кутуйахтар” ааҕаллар).</p>		
<p>Тиэкси кытта үлэ. 3 СД</p>	<p>Үөрэнээччилэри кытта кылгастык кэпсэтиэххэ сөп. (тыл лексической суолтатыгар үлэ - дыкаах, дэлэй, көнөс, хаһаас, дыл оройо)</p>	<p>Тыл лексическэй суолтатын быһаарыы. Үчүгэй, куһаҕан диэн өйдөбүллэри тэнниир. Кинилэр ис номохторун быһаарар. Сангарар сананы сайыннарыы.</p>	2мүн.
<p>Остуоруйа геройдарын сизэр-майгы быһыытынан хайдахтарын быһаарыы 4 СД-5СД</p>	<p>анаграмма №1 ӨНӨКС, анаграмма №2 – ЭЙЛЭД. Тыл таһарааһына.</p>	<p>Болҕомто ууруу.</p>	1мүн
<p>Физминутка</p>	<p>- кыыллар хамсаныылара; - көтөрдөр хамсаныылара.</p>	<p>Эти хааны эрчийии.</p>	2мүн
<p>Остуоруйаҕа кэпсэнэр хамсыыр-харамайдары</p>	<p>Чооруос – обыкновеннач чечетка – Саха сиригэр барытыгар тарҕаммыт</p>	<p>Экрантан доргуччу ааҕаллар, ырытыһаллар. Оҕо сангарар санатын сайыннарыы, бэйэ санаатын толору этинэрин ситиһии.</p>	5мүн.

<p>научнайдык быһаары. 6 СД – Чооруос уонна 6 СД Кутуйах тас көрүгүнэрин, тугунан аһылыктаналларын туһунан сэхэргэһии.</p>	<p>(Арктической туундараҕа эрэ суох), үөрүнэн сылдыар, маска уйаланар. Сайын үөнүнэн-көйүүрүнэн аһылыктанар. Кыһын – от-мас сиэмэтинэн. муус устар бүтэһигэр сымыыттыыр, сымыыта 4-5 буолар, сымыыт өнгө күөхтүгү, кытархай туочукалардаах, ыйааһына 1 гамман эрэ ордук буолар. Сымыытын 10-12 хонук баттыыр. Тыһы чооруос баттыыр кэмигэр атыыра кинини аһатар. Кутуйах – восточная полевка – өнгө кытархайдыны борон, ис өтгө сырдык. Этигин уһуна 11-17 см. буолуон сөп. Кутуругун уһуна 3-5 см. дылы буолуон сөп. Аһылыга үксүн от-мас сымнаҕас силиһэ буолар. Хороон хастар, хороон үксүн мас анныгар эбэтэр хонууга буолар, хороонугар аһын хаһаанар 1-2 туспа хаспахтаах буолар. Сыл устата 2-3 төрүүр, оҕотун аһсаана 5-6 буолар.</p>		
<p>Технология – КУТУЙАХ, ЧООРУОС төбөҕө</p>	<p>- Аны билигин оҕолор, бу аахпыт остуоруйабыт геройдарын төбөлөрүн</p>	<p>Үлэ уруога. Мааска онгостоллор. Бөлөххө үлэлии үөрэнии, толкуйдуур дьобуру сайыннарыы. Ыраастык үлэлииргэ үөрэтии.</p>	<p>15мүн.</p>

<p>кэтиллэр мааскаларын оностуу.</p>	<p>илиибитинэн онорон көрүөхпүт. Мин эһэйэхэ эрдэттэн бэлэмнээн ажалбыт оноһуктарым остуолга бааллар. Маны конструктор курдук хомуйуохха наада. Үлэ 2 бөлөбүнэн барар. Көрдүбүт эрэ оҕолор, үчүгэйкээн мааскалар табыстылар дии. Маны туохха туһаныахха сөбүй?</p>		
<p>“Дьукаахтар” инсценировканы көрүү. Артыыстар үөрэнээччилэр. 7 СД АФИША.</p>	<p>Оҕолор, билигин биһиги бииргэ үөрэнэр табаарыстарбытыгар уонна ыалдьыттарбытыгар “Дьукаахтыылар” диэн инсценировка көрдөрүөхпүт. Ол наадатыттан хас биирдии бөлөхтөн, ол эбэтэр “Чооруостар” уонна “Кутуйахтар”, биирдии артыыһы талан биһиги инсценировкабытын туруорарга бэлэмниэхпит.</p>	<p>Оҕолор инсценировка туруоран көрдөрөллөр. Кэпсэтии сизэрин, санарыы культуратын тутуһуу. Дьону кытта табан кэпсэтии. Кэпсэтиини тоҕоостоохтук көбүлээһин, саҕалааһын, салҕааһын, түмүктээһин. Саныыр санааны толоруу. Сиһилии тириэрдэр инниттэн кэпсэтии сыалыгар – соруугар, ис хоһоонугар сөп түбэхэн сахалыы тылы – өһү таба туттуу. Санарыы кэмигэр туттуу- хаптыы бэлиэтин тоҕоостоохтук туттуу. Кэпсэтии, тыл этии түгэниттэн дорҕоону күүһүрдэн – сымнатан, үрдэтэтэн – намтатан, уһатан, куолас толбонун, эгэлгэтин туһанан истээччигэ тус сыһыаны, ийиини тириэрдии.</p>	<p>5мүн</p>
<p>Түмүк. Доҕордоһуу кодексын аабыы. 8 СД – Доҕордоһуу кодекса.</p>	<p>Доҕордуу дьонно Ыарахан чэпчиир, Ыраах да чугаһыыр.</p>	<p>Бары бииргэ улаханлык, доргуччу аабыы. «Доҕор» диэн кими этэри дьүүллэхэр, “дьиннээх доҕордоһуу” диэни быһаарар. Учугэйи уонна куһаҕаны араарар.</p>	<p>1мүн</p>

Ким дьиннээх доҕордоох

Ол – дьоллоох!

- Манан оҕолор, биһиги уруокпут түмүктэнэр. Бүгүн үөрэспит Чооруостаах Кутуйахпыт курдук буолбакка. Мэлдьи иллээх-эйэлээх, чохчы ДОҕОРДУУ буолуохтара диэн эрэнэбит. Миигин кытта бииргэ үлэлээбиккитигэр махтанабын. Үчүгэй үөрэҕи, көрсүө бэрээдэги. Доруобуйаны баҕарабын!

-

Көрсүөххэ диэри.